

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל



עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA



המלך

פרשת וילך שבת שובה

אור

הסוד לקבלת התפילות

בהפטרת שבת שובה אומר הנביא הושע פרק יד (ב) **שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ כִּי כְשַׁלְתָּ בְעֹנֶךָ: (ג) קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵלַי וְקוּמוּ אִלַּי וְקָחְטוֹב וְנִשְׁלַמְהָ פְרִים שְׁפָתֵינוּ:**
והשאלה נשאלת בכונת דברי הנביא מהו קחו עימכם דברים ושובו, וכן אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב, וכן ונשלמה פרים שפנתנו, כיצד בדברים אלו מכפרים על מה שנכשל?

נסים גלויים בימינו בזכות שמע חרפתנו ולא הגיב:

נקדים לספר מעשה שפורסם על ידי בעלת המעשה שאירע בחודש טבת שנת תשע"ט גילה מספרת על חברתה מרים שהיית רווקה בגיל שלושים ושניים ועדיין לא מצאה שידוך, בחנוכה נפגשו ואמרה מרים לחברתה מתוך צער שהנה מגיע יום הולדת וכנראה ששוב תחגוג כרווקה, אולם גילה חיזקה אותה שתשועת השם כהרף עין וברגע הכל יכול להתהפך לטובה, החליטו ללכת להתפלל בקברות צדיקים ביום זאת החנוכה המסוגל לנסים, כמובן נסעו והתפללו ולאחר מכן הלכו לאכול באיזה מסעדה והנה לפתע בשעה שסועדים פתאום שומעים צרחות הסתובבו לראות במה דברים אמורים הופתעו כי מנהלת המקום צורחת על אחד המלצרים ומשפילה אותו לעיני כולם והוא משפיל עיניו מרוב בושה ושותק, כאשר ראתה את המחזה הזה גילה אזרה אומץ וראה לאותו מלצר שהיה בחור חלוני וביקשה ממנו אולי מוכן לברך את חברתה שתזכה להיות כלה בגלל הבושה שעבר, הוא כעס לא מבין מה רוצה ממנו ברכה, אולם לא הרפת ממנו ושכנעה אותו שיאמר אחריה את המילים שהיא תאמר ולבסוף נתרצה ואמרה לו לומר שמרים בת גילה תהיה כלה תוך חודש וחזר אחריה, הוסיפה לבקש שגם יברך את אביה שחולה במחלה במצב קשה והוא בגיל שבעים ושלוש שיהיה לו רפואה שלימה והמחלה תצא ממנו ושוב חזר על דבריה, והנה הנסים שקראו בעכבות ברכתו למרות שהוא בחור חלוני ואינו שומר תורה ומצוות, הנס הראשון שכבר באותו ערב כשחזרה חברתה לבית קיבלה הצעה ותוך חודש התארסה, הנס השני אביה היה מאושפז במצב קשה הרופאים לא נותנים לו סיכוי לשרוד בטיפולי הקרנה בגילו כי זה קשה, אולם כעבור כחודשיים ערכו לו בדיקות בכדי לתאם לו טיפול של הקרנות לאחר הבדיקות הפרופסור היה המום מהתוצאה שהתהפכה מדרגה גבוה חמש עשרה כמעט לאפס לא מבין איך יכול להיות כזה מהפך אך לא ידע שהנס קרה בגלל ברכתו של אותו בחור שמע את עלבונו והשפלתו והעביר על מידותיו יש בכוח ברכתו למרות מצבו לחולל מהפך. ובהמשך דברנו נבאר את סוד הדבר.

תפילת ר"א ור"ע:

והנה בכדי לבאר דברי הנביא נקדים לכך דברי הגמרא במסכת תענית דף כה ע"ב 1. שמספרת פעם היית עצירת גשמים ועלה שליח ציבור רבי אליעזר ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה, עלה אחריו תלמידו רבי עקיבא ואמר אבינו מלכנו ותיכף ירדו גשמים, יצאה בת קול מהשמים לא מפני שרבי עקיבא גדול ממנו אלא מפני שהוא מעביר על מידותיו. **א** ויש להקשות ראשית זה עצמו שהוא מעביר על מידותיו נחשב יותר גדול ומה ניחמה הבת קול? **ב** שנית הרי מבואר רבי אליעזר היה רבו וגדול ממנו כמבואר על גדולת רבי אליעזר בתורה **במסכת סנהדרין דף סח ע"א 2.** מסופר כשחלה רבי אליעזר ונכנסו רבי עקיבא וחבריו לבקרו אמר להם היות ולא למדו ממנו הרב תמה אם ימותו מיתה רגילה ובפרט רבי עקיבא שהפסיד ימות מיתה משונה כיון שלמדו ממנו רק כמכחול בתוך שפושפרת הרי שהיה ענק בתורה, **זאת ועוד** מבואר על כוחו של רבי אליעזר שצדיק גוזר והקב"ה מקיים **במסכת בבא מציעא דף נט ע"ב** כמסופר במחלוקת על תנורו של עכנאי אם טמא או טהור ועשה נסים נגד הטבע להוכיח צדקתו שנעקר עץ החרוב אמת המים הלכה הפוך וכותלי בית המדרש נטו ליפול ויצאה בת קול להצדיקו אולם למרות זאת לא קיבלו דעתו והקפיד על רבן גמליאל גיסו ונפטר בגלל זה, ואם כן איך יתכן שתפילתו לא פעלה ותפילת תלמידו רבי עקיבא פעלה להוריד גשם?

ביאור הגר"י מסלנט זצ"ל:

ומתרחץ הגה"צ ר' ישראל סלאנטער זצ"ל 3. שבעצם יש שני דרכים בעבודת השם דרכו של שמאי ודרכו של הלל, דרכו של שמאי סובר שהדרך לעבוד השם יש להיות קפדן על כבוד השם יתברך ועל כבוד התורה ולעמוד על מידת הדין ולא לוותר אפילו קוצו של יוד, לעומת זאת דרכו של הלל להיות מעביר על מידותיו ונוהג בוותרנות ובענווה ואינו מקפיד, ובעצם אלו ואלו דברי אלוקים חיים כי שניהם מתכוונים לעבוד השם להבנתם, ובזה יובן דברי הבת קול שאמנם שני הדרכים אמת ואינה משקפת גדולה או צדקות אחת יותר מהשניה, אולם כאשר יש מידת הדין מתוחה ונגזר עצירת גשמים בגלל מעשיהם, אין תפילת רבי אליעזר יכולה למתקן הדין ולבטל הגזירה כיון שדרכו שאין לוותר על כבוד שמים וכבוד התורה והדין יקוב ולכן לא יתכן לפי שיטתו שמידת הדין תבטל את הגזירה, אולם רבי עקיבא שדרכו להעביר על מידותיו ולנהוג בסלחנות ווותרנות יכול לבקש מאת השם שגם ינהג בסלחנות כמנהגו ולזאת התקבלה תפילתו. הרי למדהו מכאן שסגולה גדולה שיתקבלו התפילות על ידי שאדם יעביר על מידותיו. **ומצאתי שכך כתב בספר הרוקח הלכות יום הכיפורים סימן ריד 4.** וכשמבקשין מחילה מן האדם **ואם מחל לו נענה בתפלתו.** אלא שעדיין יש להוסיף את הסוד שעומד מאחרי זה.

המעביר על מידותיו הופך כתינוק זך וטהור:

ונראה להוסיף ולבאר את הסוד הגדול שעומד מאחרי הנהגה זו בהקדם דברי חז"ל **במסכת ראש השנה דף יז ע"א 5.** שאמר רבא כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, וכתב רש"י אדם שאינו מדקדק למדוד מדה למצערים אותו, אין מדת הדין מדקדקת אחריהן, אלא מנחתן והולכת. **מבואר בדברי רבא** שאדם שזוכה להיות ווותרן ולהעביר על מידותיו זוכה שמעבירין לא רק על החטאים בשוגג או עוונות במזיד אלא אפילו על פשעים שעשה במרדנות ואת הכל מעבירין לו פירושו של דבר הופך כתינוק בן יומו ללא חטא ונעשה זך וטהור ומכוח מעמדו ומצבו כל תפילותיו וברכותיו בוקעים כל שערי שמים ומתקבלים ופועל ישועות נסים ונפלאות כמו שסיפרנו בפתח דברנו על המלצר בחור חלוני שאינו שומר תורה ומצוות ובכל זאת ברכותיו חוללו נסים ונפלאות בהיות ובאותם רגעים הפך לתינוק זך וטהור וכל בקשותיו מתקבלים וזה הסוד הגדול

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל



עיר התורה שקרובה אליך



לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שעומד מאחרי הנהגה זו. וכן בספר שערי תשובה לרבינו יונה שער א שכתב 6. "שעצה זו הוא פתח תקוה גדול". וכ"כ החפץ חיים במשנה ברורה סימן תרו (ח), וביאר בשער הציון סימן תרו ס"ק (ח) שהשם יתברך נוהג איתו מידה כנגד מידה וברגע שמוחל ומוותר לחברו על הזדונות כך השם יתברך מוחל לו אפילו זדונות.

סגולת אמירת שלוש עשרה מידות:

ובזה נוכל להבין את המבואר במסכת ראש השנה דף יז ע"ב 7. שאמר הקב"ה למשה רבנו כל זמן שישראל חוטאים "יעשו" לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ויש לדקדק בלשון חז"ל מדוע כתבו שאמר הקב"ה למשה כל זמן שישראל חוטאים "יעשו" לפני סדר זה ואני מוחל, הרי מדובר לומר שלוש עשרה מידות ויותר נכון היה לו לומר אם "יאמרו" לפני כסדר זה? ולכן לענ"ד כוונת חז"ל בזה הוא לא האמירה עיקר, אלא אם יעשו סדר זה הכוונה שיעשו למעשה ויעבירו על מידותיהם כמוני שאני נושא עון ופשע שפירושו שהשם יתברך למרות שהאדם חוטא ועושה נגד רצון השם בכל זאת נותן לו חיים באותו רגע ומאריך אפים כלפיו ונוהג כלפיו בסלחנות, גם אני יעביר על פשעיו. וכאשר האדם מצידו מוחל וסולח ומעביר על מידותיו נסתמים פיות המקטרגים בהיות שהוא מעביר על כל מה שציערו אותו או פגעו בו ואיך השם יתברך יוכל לתבוע ממנו ולא יעביר על פשעיו, נמצא שזו סגולה גדולה לזכות בדין.

המעביר על מידותיו זוכה לאריכות ימים:

עוד כתב החפץ חיים בספרו שמירת הלשון שער ח"ב פ"ח שזה סגולה לביטול הגזירה ואריכות ימים. כמסופר במסכת ראש השנה דף יז ע"א 8. מעשה שרב הונא חלה מאוד וביקרו רב פפא ואמר לבני הבית שזה סופו ויכינו לו תכריכים אולם בפועל התרפא והתבייש רב פפא כיצד הוציא מפיו כזה משפט, אולם לאחר שנשאל רב הונא מה היה איתו הרי היה נראה שנפח נשמתו מוות קליני, השיב ואמר שבאמת הוא מת אך כאשר נשמתו עלתה למרום הקב"ה שאין מה לדון אותו היות והוא מעביר על מידותיו ולכן תחזירו אותו והאריך ימים. הרי מבואר שאפילו נגזר מיתה על האדם יכול לבטלה במה שיעביר על מידותיו.

מעשה שהיה עונש וישועה:

באחת ממדינות ארצות הברית שבאמריקה, יצאו לדרכם איש ואשתו בניסיעה בינעירונית, ולדאבון לב נהרגו בתאונת דרכים קשה. הם השאירו אחריהם בן ובת יתומים, הבן היה אברך צעיר נשוי ללא ילדים וגר בביתו אשר רכשו לו הוריו עם אשתו, והבת היתה בגיל הישידות וגרה בבית ההורים. סבור היה הבן שדירתם של ההורים – דירה גדולה ויוקרתית – שייכת לו, שכן מלבד היותו בן יחיד לעומת האחות, הרי גם בכור הוא, הוא הסכים לתת לה מגורים בבית עד נישואיה, אבל טען שהדירה שייכת לו. אולם אחותו טענה לעומתו, שעבורו קנו כבר ההורים דירה אחת, כשהשיאו אותו בשעתו, וכבר יש לו ב"ה דירה מסודרת ופרנסה בריווח. ואילו היא לעומתו בתור יתומה שאין מי שישא אותה, הרי היא זקוקה ומוכרחת לדירה זו, ואין שום ספק שזה רצון ההורים, כאשר אין לה פרוטה לגשת אל הנישואין. הוויכוח בענין הירושה הסתבך למריבה קשה, כשאינם יכולים להגיע ביניהם לעמק השווה, עד שהובא הדבר להכרעת הרבנים, ועל פי הוראתם נפסק שהצדק עם הבת, והדירה שייכת לה. הבן לא הסכים עם כך שהפסיד את ירושתו הגדולה, כך הלכה המחלוקת שביניהם עד שנעשה פירוד מוחלט, והחליטו שלא להכיר יותר לא זה בזו ולא זו בזה. השנים חלפו להם, האח נעשה 'יחוד בני' ל"ע, ולאחר המתנה רבת שנים לפרי בטן, שהתבררה כתוחלת שווא, החליטו בני הזוג השבורים לנסות את מזלם בארץ הקודש, ואילו האחות נשארה בחוץ לארץ, הקשרים ביניהם נשארו מנותקים לגמרי, ולא ידעו אחד מהשני שנים רבות. לימים נישאה האחות בשעתו"מ לבחור תלמיד חכם וירא שמים, כשאחיה שבארץ הקודש לא ידע ולא שמע כלום, ולא השתתף בשמחתה כלל. האח דן נשאר עקר גם לאחר שנים רבות בארץ הקודש, ולימים פתח ישיבה גדולה לצעירים מצוינים בירושלים עיה"ק, כדי שיזכה לכל הפחות להעמיד תלמידים, שהרי הם כבנים (סנהדרין יט:). היתה זו ישיבה מוצלחת ביותר, באהבתו הגדולה לתלמידיו השקיע ראש הישיבה את כל אונו ומרצו לפיתוחה ושגשוגה של הישיבה, שעד מהרה תפסה את מקומה בכותל המזרח של הישיבות הטובות כשמאות בחורים מתדפקים על פתחה. יש בה באותה ישיבה שלמות מיוחדת, גם ברוחניות בבחורים נעלים ומשובחים, עם צוות נפלא של מגידי שיעורים גאוני עולם. וגם בגשמיות, בבנייני פאר הדורים ומשוכללים, באחת השנים הגיע ללמוד באותה ישיבה בחור חשוב מחוץ לארץ, כדרך הרבה מחבריו הגיע אף הוא ללימודי ישיבה גדולה בארץ הקודש, ובהיותו הממובחרים ביותר ועילוי מצוין התקבל לאותה ישיבה מיוחדת, שם התעלה במעלות התורה והיראה, ועשה חיל בלימודיו. יום אחד חלה הבחור ונפל למשכב ל"ע, הוא שכב במיטתו שבפנימייה כשחוחמו עולה ומטפס, הגאון ראש הישיבה שליט"א באהבתו הגדולה לתלמידו עמד מקרוב על מצבו כל העת, וטיפל בו במסירות עילאית. והנה החל מצבו של הבחור להסתבך רח"ל עד שנשקפה סכנה לחייו, ונצרך הבחור לאשפוז בבית החולים שם היה נתון למעקב צמוד אחר התפתחות מחלתו הקשה. כראות ראש הישיבה המסור את המצב לאשורו, ביקש מאבי הבחור להגיע בעצמו לארץ הקודש, כדי לעמוד מקרוב על מצב בריאותו של בנו שיחי'. ואכן הגיע האב ארצה וסר תיכף לבית החולים, שם התיישב ליד מיטת חוליו של בנו, וממנה לא מש כל עת מחלתו. באחד מאותם ימים קשים, בעוד האב ממתין ביחד עם ראש הישיבה מחוץ לחדרו של הפרופסור מנהל המחלקה, שערך בדיקה ארוכה ומקפת לאבחון מחלתו הנדירה של הבחור, התגלגלה ביניהם שיחה ידידותית, שבמהלכה התעניין ראש הישיבה אודות משפחתו המורחבת של הבחור החשוב. בין לבין סיפר האב על חמיו וחמותו, שנהרגו בטרגדיה קשה של תאונת דרכים מחרידה. שאל ראש הישיבה "האם היו לחמיק בני נוספים?" "לא" ענה האב אשתי היא בת יחידה, ואין לה אחים ואחיות כלל. "איך נקראו חמיק וחמותך? היכן היו גרים?" המשך ראש הישיבה בחקירה המוזרה. האב ענה על כל השאלות אחת לאחת, אף שהתפלא על התעניינותו של ראש הישיבה בחיי המשפחה ויחסו המורחב של הבחור, הוא תלה זאת באהבתו וקרבתו הגדולה לבנו הבחור החולה. והנה להפתעתו, פונה אליו ראש הישיבה בבקשה מוזרה, אם יכול הוא אולי לברר הדבר אצל אשתו היטב, אם אין לה אולי בכל זאת אח? האב לא הבין מה יש כאן לברר הלא הדברים ידועים וברורים זה שנים רבות שאין לאשתו לא אח ולא אחות, אך בכל זאת לבקשתו האישית של ראש הישיבה, בשיחתו באותו יום בטלפון עם אשתו שנשארה בחו"ל, שאלה בדרך אגב, אם לא היה לה אולי אח אחד? מדוע

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל



עיר התורה שקרובה אליך



לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שואל אתה, ומה נזכרת בזה עתה? הקשתה האשה. "מפני שראש הישיבה ביקש ממני לברר זאת עבור ענה האיש בפשטות. "אכן, יש לי את אחד ויחיד הודתה האשה אבל כבר לפני הרבה שנים נותקו הקשרים בינינו, עוד לפני שנישאונו, ואינני יודעת אודותיו ולא כלום." לאחר אימות פרטים נוספים של שמות ותאריכים ומקומות, התברר בוודאות ללא שום צל של ספק, שאלו השניים אבי הבחור וראש הישיבה הינם גיסים ואותו בחור אינו אלא בן אחותו של ראש הישיבה "עתה מבין אני ציין ראש הישיבה בשמחה הטעם שנמשכתי מאוד לטפל בו בבחור זה במסירות מיוחדת, הלא עצמי ובשרי הוא." לאחר הגילוי הגדול התפתחו שיחות נפש בין הנך תרי גיסי, צנתרא דדהבא, ונדע לו לאב שראש הישיבה חשוך בניס, ולראש הישיבה נודע שאותו בחור 'בן יחיד' הוא לאביו ולאמו, ועתה מוטל הוא לפניו חולה מסוכן, ללא מציאת מזור ותרופה למחלתו הקשה. והנה יום אחד משהתקרבו יותר זה לזה, דיברו ביניהם על מחשבה אחת שהתברר שהתעוררה אצל שניהם כאחד, שמא אותה הקפידה שיש ביניהם האח על אחותו, והאחות על אחיה, היא שמעוררת על שניהם את הקטרוג הקשה. כאשר ידוע שההקפדה והמחלוקת היא עיקר הגורם לכל הצרות והייסורים ועגמות הנפש שהאדם עובר עלי אדמות. על אתר החליטו אפוא השניים, שאין שום טעם לסחוב את אותה מחלוקת ישנה נושנת על פני ימים רבים ושנים והגיעה העת להתפייס ביניהם. אמו של הבחור אחותו היחידה של ראש הישיבה הגיעה ארצה תוך ימים ספורים, ונעשה ביניהם פיוס גדול, דמעות רבות זלגו במעמד בקשת המחילה, כשלאחריה נשאר הורי הבחור להתארח בביתו של האח ראש הישיבה, ונעשה ביניהם אהבה גדולה מאוד תחת כל השנים שהיו מופרדים. והנה אחר אותו פיוס הגדול, חל לפתע שינוי עצום לטובה במצבו של הבחור, ותוך ימים ספורים הבריא לגמרי כאחד האדם, לפליאת כל רופאיו, שלא הבינו מה גרם לה לאותה מחלה לעזוב בפתאומיות שכזו את גופו של הבחור, שזה כמה שבועות רק הלכה והתגברה עליו. ומאידך בביתו של ראש הישיבה התרחש נס ופלא עצום, כאשר לאחר שנים רבות של עקרות זכו להיפקד בזרע של קיימא, להשתאות כל רופאיהם שלא נתנו להם שום סיכוי לנוכח מצבם להביא ילדים. המסקנא שהסיקו לעצמם שני הגיסים היתה ברורה ומוחשית, שאותו כעס וקפיא שביניהם הוא שגרם כנראה לכל אותו קטרוג נורא, שנעשה האח חשוך בניס לשנים מרובות, והאחות זכתה לבן אחד, שבטיב ההשגחה מן השמים נשלח ללמוד בישיבתו של דודו, אשר התקרב אליו מאוד, ולהביא עליו שם אותה מחלה מסוכנת שבעקבותיה התגלגל השלום הגדול. מוסר השכל לא לשמור טינה ושנאה בבטן אלא להתעלות למחול ולסלוח ובה מבטל מעל עצמו ומשפחתו צרות וזוכה לישועות.

עצת הנביא קחו עימכם דברים:

ובזה יובנו דברי הנביא הושע קחו עימכם דברים ושובו אל השם כי כשלת בעוניך, כוונתו בזה לייצץ את הסגולה הגדולה לכל אדם מאחר וכשלא במעשיו וצריך לכפרה העצה לזה להעביר על מידותיו ויאמר בפיו שהוא מוחל לכל אשר פגע בו בהיות וכל אדם ישנם דברים התקועים בליבו שנים ולפעמים גם הולך איתם לעולם הבא חובתו של האדם להתעלות ולהיות סלחן ולהעביר על מידותיו וכל אותם דברים שיושבים על ליבו אפילו פעל ועשה נגדו במזיד כמו שכתב החפץ חיים גם כאשר הוא צודק יותר וימחול בלב שלם ואז אותן דברים יקח אותם איתו ויפנה לבורא עולם כמו שאני נהגתי כך אתה בורא עולם תנהג איתי ובה הקב"ה נוהג איתו מידה כנגד מידה ומוחל לו ומעביר לו על פשעיו, ולכן דוקא בשעת נעילה כל אחד יאמר בפיו ובליבו שהוא מוחל מחילה גמורה לכל מי שפגע בו בין בגופו ובין בממונו ובין בכבודו ובכל אשר לו מחילה גמורה ועי"ז נזכה כולנו לגמר חתימה טובה אכי"ר.

מקורות:

1. הגמרא במסכת תענית דף כה ע"ב תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר שגזר שלש עשרה תעניות על הצבור ולא ירדו גשמים. באחרונה התחילו הצבור לצאת. אמר להם תקנתם קברים לעצמכם? געו כל העם בבכיה, וירדו גשמים. שוב מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים. הווי מרנני רבנן. יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו, וזה אינו מעביר על מדותיו.
2. מבואר על גדולת רבי אליעזר בתורה במסכת סנהדרין דף סח ע"א והתניא כשחלה רבי אליעזר נכנסו רבי עקיבא וחביריו לבקרו. וכו' אמר להן תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן. אמר לו רבי עקיבא שלי מהו? אמר לו שלך קשה משלחן. נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו, אמר אוי לכם שתי זרועותי שהן כשתי ספרי תורה שנגללן. הרבה תורה למדתי, והרבה תורה לימדתי. הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלך מן היס, הרבה תורה לימדתי ולא חסרתי תלמידי אלא כמכחול בשפופרת. ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בבהרת עזה, ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם. ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות, ואמרי לה שלשת אלפים הלכות, בנטיעת קשואין ולא היה אדם שואלני בהן דבר מעולם, חוץ מעקיבא בן יוסף. ועוד מבואר על כוחו של רבי אליעזר שצדיק גוזר והקב"ה מקיים במסכת בבא מציעא דף נט ע"ב ששם מסופר על המחלוקת של ר"א עם חבריו על תנורו של עכנאי שר"א טיהר וחבריו טימאו, והוכיח להם שהצדק איתו על ידי ניסים ומופתים, שאמר עץ החורב יוכיח שהצדק איתי ומיד נעקר העץ למרחק של מאה אמה, וכן הוסיף והוכיח על ידי אמת המים שאם הוא צודק המים ילכו הפוך וכן היה, ואח"כ אמר להם כותלי בית המדרש יוכיחו ותיכף נטו הקירות ליפול אלא שגער בהם רבי יהושע, ושוב אמר מהשמים יוכיחו ויצאה בת קול שהלכה כמותו, ולמרות הכל לא קיבלו דבריו נידו אותו ובגלל זה אומרת הגמרא ירדו מעיניו דמעות ונהיה נזק גדול בעולם וכל מקום שנתן עינו נשרף, וגם רבן גמליאל שהיה מהחולקים כמעט טבע בספינה, ומאותו יום אשתו מנעה אותו מליפול על פניו כי היית אחותו של רבן גמליאל וידעה שזה מסוכן ופעם בא עני לביתם והלכה לפתח ובדיוק באותו זמן עשה נפילת אפים ידעה שאחיה ר"ג בסכנה ותיכף התפרסם שנפטר. ואם כן אחרי שמבואר גדולת ר"א בתורה ובניסים איך יתכן שתפילת תלמידו יותר התקבלה? ועיין בשו"ת ציץ אליעזר חלק יז סימן מא להקשות בשם קהלת יצחק.
3. מתרץ הגה"צ ר' ישראל סלאנטער ז"ל, כי באמת מצינו במדה זו מחלוקת ב"ש וב"ה, כידוע ששמאי היה קפדן, והלל היה ענוותן וסבלן, ודעתו הקדושה של שמאי היתה שכן הוא לרצון להבוי"ש להתנהג בקפדנות ולא למחול על כבוד התורה וכו' ולא כן דעת ב"ה, ופליגי בזה כמו דפליגי בה' או"ה וכו' כן פליגי במדה זו של העברת המדות וכו' וכבר אמרו חז"ל אלו ואלו דברי אלהים חיים הן וכו', ובדואי בערך השכר אשר יקבלו הלל ותלמידיו על התנהגותם בסבלנות, כזה ממש יקבלו ב"ש על התנהגותם בקפדנות וכו', והנה ר"א שהיה מתלמידי ב"ש כידוע אחו צדיק זה דרכו בתומו לעשות כדעתו ודעת רבו להיות קפדן ור"ע שהי' מתלמידי ב"ה אחו דרך רבותיו ודעתו להעביר על מדותיו, ולפי"ז הנוכל לומר כי ר"ע היה יותר צדיק מר"א באחוז מדת הסבלנות? לא ולא ח"ו, ורק לענין מעשה שאירע אז בעצירת גשמים על חטא הדור, והיו צריכים להעברת פשע, אשר זה למעביר על מדותיו כביכול יחשב, יותר נתקבלה אז תפלת ר"ע, משום דכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו וכו', וזאת היא כוונת הקב"ה, לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מדותיו, לזאת נתקבל עתה תפלתו יותר מר"א כי בזה הפעם היו צריכין לכך עכ"ד ושי"י.

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל



עיר התורה שקרובה אליך



לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

4. **ומצאתי שכן מתבאר בספר הרוקח הלכות יום הכיפורים סימן ריד וז"ל** וכשמבקשין מחילה מן האדם לא יסרבו כדאמר רב פפא בפ"א דר"ה (דף יז) אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו **ואם מחל לו נענה בתפלתו** כדאמר בשלהי סדר תעניות האלו (דף כה) כשירד ר"ע ואמר א"מ וכו' יצתה בת קול וכו' שהעביר על מדותיו, וכן משמע בפ' בתרא דיומא (דף פז), וכן בב"ק בפ' החובל (דף פט) [דף צב], וכן בערובין בפ' כיצד מעבירין וצ"א לעבור על מדותיו כדאמרינן בפ"א דר"ה וכן בירושלמי פ' החובל ובמדרש הרנינו ובתוספתא דבבא קמא ע"כ.
5. **במסכת ראש השנה דף יז ע"א** אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נשא עון ועבר על פשע, למי נושא עון למי שעובר על פשע. **ופרש"י מסכת ראש השנה דף יז ע"א** המעביר על מדותיו שאינו מדקדק למדוד מדה למצערים אותו, ומניח מדותיו והולך לו, וכו' מעבירין לו על כל פשעיו אין מדת הדין מדקדקת אחריהן, אלא מנחתן והולכת.
6. **כן בספר שערי תשובה לרבינו יונה שכתב "שעצה זו הוא פתח תקוה גדול"** **שער א וז"ל** (אבות ד, י) והוי שפל רוח בפני כל אדם, וישיג מזה שלא יכעוס ולא יקפיד על חבריו, וגם לכל הדברים אשר ישמע יתן אל לבו להעביר על מדותיו, **ומעבירים מזה להתכפר על עונותיו**, וכו' **זה פתח תקוה נכבד מאד**. **וכ"כ החפץ חיים במשנה ברורה סימן תרו (ח)** לא יהא אכזרי מלמחול דכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו [ח] ואם הוא לא ירצה למחול גם לא ימחלו לו. **וביאר בשער הציון סימן תרו ס"ק (ח)** דלמעלה דנין מדה כנגד מדה. וצריך למחול לחברו אפילו אם עיות כנגדו במזיד ובמרד, ואז מוחלין לו גם כן אפילו על המזידות, וכמו שאמרו בגמרא, למי נושא עון למי שעובר על פשע.
7. **עוד מבואר במסכת ראש השנה דף יז ע"ב** ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנון, אמר רב יהודה ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר שמות לד הנה אנכי כרת ברית.
8. **במסכת ראש השנה דף יז ע"א** אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נשא עון ועבר על פשע, למי נושא עון למי שעובר על פשע. רב הונא בריה דרב יהושע חלש, על רב פפא לשילוי ביה. חזייה דחליש ליה עלמא, אמר להו צביתו ליה זוודתא. לסוף איתפח, הוה מיכסיף רב פפא למיחזייה. אמרו ליה מאי חזית? אמר (ליה) להו אין, הכי הוה. ואמר להו הקדוש ברוך הוא הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה, שנאמר נשא עון ועבר על פשע, למי נושא עון לעובר פשע. לכן צריך האדם להתדבק תמיד במידה קדושה זו של סבלנות ויהיה טוב לו בזה ובבא.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.
הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

